

Michal Čunderle
Posudek vedoucího diplomové práce
Báry Purmové Hra je hra je hra

Vedl jsem letos dvě diplomové práce, které se týkaly Cliftona. Jednu psala Bára Purmová a jednu Václav Zimmermann. (Jen tak na okraj, taková úroda akademických prací na téma Clifton v České republice, na světě zřejmě vůbec, je dle mého kvalifikovaného odhadu naprosto raritní!) Samosebou proto, že oba předtím natočili autorský film Případy Léona Cliftona: Písmo umírajícího (u kterého jsem byl jako supervizor taky). Přátelsky jsem oběma domlouval, necht' spolu o diplomce nemluví, aby si každý z nich k tématu hledal svůj vztah, aby každý pojal téma po svém, moudře je nabádaje, že jen tak mohou svou společnou věc nasvítit nezávisle na sobě, ještě z jiných stran, jako jistý a nový komplet. Soudě podle odevzdaného výsledku autoři spolu skutečně nekonzultovali (anebo mě lstivě obehrali!), protože svojskost a sebe v tématu si každý z nich našel. V leccems se jejich výpovědi doplňují, v leccems se shodují, myslím, že si neprotiřečí nikdy, ale pro každého je přirozeně důležité něco jiného a každý k tématu asociuje jinak. Přesto a proto obě práce vykazují několik podobností. Tou zřejmě nejzásadnější je jejich potřeba, ne-li nutnost vyprávět nejenom textem, ale i jinými médii. Jejich potřeba, ne-li nutnost vyprávět (zdánlivě) nelineárně a nekontinuálně, tedy (zdánlivě) fragmentárně, zlomkovitě, útržkovitě. Jejich potřeba, ne-li nutnost zachytit, postihnout, zpřítomnit procesualitu. Jejich potřeba, ne-li nutnost nejít hlavním vchodem, ale vchody bočními a zadními a oknem a takřka vším zároveň. Jejich potřeba, ne-li nutnost zastavit se a pohlédnout si, i kdyby jim něco vážnějšího mělo utéct. Tito dramatictí hráči (hrající dramatici?) tvoří a hrají svá akční dramata pomocí nepravidelné dramaturgie (Bořivoj Srba) i na hřišti diplomové práce. Aniž by ji ovšem zlomyslně znevažovali!

Nuže, k Báře Purmové! Tato pozoruhodná autorka z Jizerských hor se zabývá řečnickými třemi základními okruhy, které v její práci vynikají, pronikají sebou a nijak nám neunikají. Za prvé píše o tom, jak se dali a dávali dohromady ona a Václav, pokud jde o jejich spolupráci školní, tvůrčí i lidskou. Zdá se, že tyto dva nejvíce spojuje obsesivní ludičnost ve veřejném prostoru, jakási jejich malá varianta neviditelného divadla (např. Karlův most, poezie ulice, vzkazy, dopisy). Zpětně viděno zdá se, že z těchto her a hříček jakoby přirozeně vyrostlo něco většího a vyššího, tedy na začátku výtvarně dramatický happening VáclavZimmermannBáraPurmová a (prozatím) na konci onen autorský film. Tedy kdyby věci byly tak jednoduché, vznikající v přímočaře příčinné souvislosti a vyvíjející se progresivně od nižšího vývojového stupně k vyššímu. Lépe můžeme hovořit o aktivním, dlouhodobém a hlubokém spoluladění Bára a Václava coby tvořivých osobností a o neúspěšném hledání společného stylu, tématu a tvaru.

Dále se autorka věnuje životu a dílu Alfonse Bohumila Šťastného, tedy pravděpodobného tvůrce proslulých pokleslých cliftonek. Podobně vyjevuje svou (dokonce dlouhodobou!) fascinaci životem a dílem americké spisovatelky Gertrudy Steinové, pokoušejíc se oba tak mimoběžné autory komparovat. Když zjistí, že to dost dobře nejde, napíše impresivní momentku, v níž nechá pražského autora rodokopasů přijet za modernistickou bohémkou do Paříže, aby mu přispěla radou, jak na Cliftona. Jako inspirace k této jímavé anekdotě posloužila Báře zmínka o tom, že Steinová byla ctitelkou detektivních románů. Autorka své vzpomínky, úvahy a analýzy prokládá zápisky z deníků, citacemi a parafrázemi zkoumaných autorů i autorit, které je vykládají (G. Steinová, M. Musilová, A. B. Šťastný, M. Jareš, K. Čapek a pochopitelně V. Zimmermann), kresbami, fotografiemi, fiktivními situacemi vztahujícími se k tématu, návody k vymyšleným pražským společenským hrám, cudně i vlastní tvorbou apod. Ruku v ruce s tím proměňuje i svůj jazyk, počínaje akademicky věcným přes uvolněně deníkové výrazivo k nadnesenému slohu a la Clifton či repetitivní steinovské dikci.

Bára Purmová tak vytvořila působivou autorsko-akademickou koláž, která její zaujetí hrou zachycuje ve srozumitelné dynamice, na konkrétním ryze autorském materiálu, který je s to dávat do (často překvapivých) souvislostí, explikovat, analyzovat a zachovat si přitom chladnou hlavu i svou nekoketní hravost.

O diplomových pracích Bára Purmové a Václava Zimmermanna by šlo říci v abstraktní rovině totéž či leccos totožného. Následující charakteristiky platí tedy pro oba, ale:

Bářin opus je o něco víc explicitní, pečlivý, vyvážený. Jaksi citlivě a zodpovědně dbající na to, aby její hravost byla komunikativní a opřená o společenský úzus. Více se stará o to, jak věci dopadnou a jaký budou mít dopad.

Václavovo dílo je zase o něco více samostojné, experimentální, auto- a metarefektivní. Jaksi fanfaronsky zaujaté a totální. Václav víc věří, že to nějak dopadne.

Obě práce tvoří kompatibilní a podivuhodný komplet.

Úkolem vedoucího diplomové práce Bány Purmové bylo nenápadně dodávat diplomantce na víře, že na to má a že to má smysl. Jinak se tato jevila jako odvážné, inteligentní a vtipné děvče se švihem i tahem. Něco mezi Gabrou a Málínkou a Gertrudou Steinovou.

Práci doporučuji obhájit a jako hodnocení navrhuji áčko.

Jako doplňující otázku k obhajobě kladu, zda a v čem vidí diplomantka největší mentální rozdíl mezi svou bakalářskou a diplomovou prací a z čeho to podle ní pochází. Popřípadě ještě zda a jak vidí svůj vývoj během celého studia na KATaP.

doc. Michal Čunderle, Ph.D.

V Černém Volu na svatého Václava 2019 (s přesahem na svatého Michala)